Instruction

for

Districts-Chirurgerne

paa Island.

Kjøbenhavn, den 25de Februarii 1824.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Directeur Jens Hostrup Schultz,

Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

[illegible] Mai 1824 [illegible]

Instruction

hvorefter

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug i Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, allernaadigst ville, at samtlige Districts-Chirurger paa Vort Land Island sig i deres Embeder allerunderdanigst skulle rette og forholde.

Deres almindelige Pligter.

§. 1.

Enhver Districts-Chirurg bør opholde sig paa det Sted udi hans Embedskreds, som dertil er eller vorder bestemt, ved hvilken Bestemmelse der tages Hensyn til, deels at han kommer til at boe saa beqvemt som muligt for dem, der behøve hans Hjelp; deels og, at han tillige kommer i Nærheden af Overøvrigheden, eller en af Overøvrighederne, i hans Embeds-District.

§. 2.

Naar han vil giøre Reise udenfor Chirurgicatets Grændser paa længere Tid end to Dage, maae

han derom gjøre Anmeldelse til den Amtmand, under hvilken det Sted ligger, hvori han har Bopæl; og constituerer da Amtmanden, efter Districts-Chirurgens Forslag, en anden examineret Chirurg, naar denne kan haves, til at besørge hans Pligter i Fraværelsen; og paaligger det ham, dersom hans Fraværelse skulde vare længe, at underrette vedkommende Physicus derom.

§. 3.

Ved hans Reise og Besøgelser hos de Syge, maae han hjemme have tilkjendegivet de Steder, hvor han agter at opholde sig, paa det at de, som imidlertid søge Hjelp, kunne veiledes til at finde ham.

§. 4.

Han maae uvægerlig komme til alle de Syge, som trænge til, og forlange hans Hjelp som Læge. Denne Pligt maae han opfylde saavel om Natten som om Dagen, ikke mindre mod de Fattige end mod de Rige, og ligesaavel mod dem, der boe langt borte, som mod dem, der boe nær ved, saavidt mueligt er og Nødvendigheden det udkræver; dog skal han have frit Underhold og sikker Befordring, hvilken sidste han maae lade sig nøje med saaledes, som Enhver efter Stand og Vilkaar kan frembringe.

Hospitals- og faste Almisse-Lemmer samt Arrestanter tilseer og curerer han uden Betaling, imod at nyde fri Befordring og Diætpenge, naar Reiser i denne Anledning maae foretages.

§. 5.

Districts-Chirurgen skal være opmærksom paa Alt, som kan tjene til at bevare og befordre Indbyggernes Sundhed. Og hvis nogen af de i Landet jevnligen forekommende, og især endemiske Sygdomme, hersker i hans Embeds-District, skal han gjøre sig Flid for at udfinde dens Aarsager, advare Indbyggerne imod hvad dem skadeligt er, og derom correspondere med Landphysicus.

I Tilfælde af, at Quarantaine-Anordninger blive anvendelige der hvor Districts-Chirurgen boer, eller i Nærheden af samme Sted, skal han være Medlem af den Sundheds-Commission, som i saa Fald maatte der vorde nedsat.

§. 6.

Districts-Chirurgen maae og, saa meget som mueligt, paasee, at de almindelige Fødemidler overalt i hans District ikke have nogen fordærvelig Indflydelse paa Sundheden. Erfarer han, at Vandet paa et eller andet Sted skulde være af skadelig Beskaffenhed, maae han berette dette til Physicus, og gjøre Forslag til Forbedring. Ligeledes bør han, naar fremmede Fødemidler indføres i hans Embeds-District, saa ofte saadant anmeldes for ham, paasee, at de uden Skade kunne benyttes.

I trængende Tilfælde maae ei alene strax gjøres ovenmeldte Indberetninger til Physicus, men Sagens Beskaffenhed tillige andrages for nærmeste Øvrighed.

§. 7.

For at faae fornøden Understøttelse til hans Embedspligters Opfyldelse, maae han henvende sig til Physicus, med mindre Sagen fordrer Foranstaltninger, der ere øieblikkelig paatrængende, da han i saa Tilfælde har at andrage Sagen ei alene for Physicus men tillige for vedkommende Amtmand. I Quæstionibus artis bør han henvende sig til Physicus, men i betydelige Epidemier tillige umiddelbar til Vort Sundheds-Collegium.

§. 8.

De ved Vort Cancellies Circulair-Skrivelse af 20de December 1803 og Placat af 3die Marts 1807 befalede aarlige Indberetninger angaaende Medicinal- og Apotheker-Væsenet, skal han i de første Maaneder af hvert paafølgende Aar tilstille Land-Physicus, til videre Forsendelse.

§. 9.

Districts-Chirurgen maae ei allene nøiagtigen opfylde alle de Pligter, som denne Instruction paalægger ham, men ogsaa de hidtil udgivne og herefter udkommende Anordninger, som vedkomme hans Embede.

Pligter ved Obductioner.

§. 10.

Districts-Chirurgen maae, hvor Physicus ikke kan være tilstede, besørge alle legale Obductioner,

som af vedkommende Øvrighed reqvireres i det ham anbetroede Districts-Chirurgicat, saafremt han ei selv har havt Obducenden under Cuur i sammes dødelige Tilfælde, i hvilket Fald en anden Chirurg, om denne kan haves, maae dertil af Øvrigheden constitueres, dog at han selv tilsiges, at møde ved Forretningen.

§. 11.

Ligesom Districts-Chirurgen er pligtig til at møde ved enhver Obductions-Forretning, naar han dertil af vedkommende Øvrighed eller Physicus forlanges, saa maae han og, i det Tilfælde, hvor han efter nysforestaaende §. 10, selv besørger Obductionen, til denne Forretning reqvirere den nærmeste Districts-Chirurg, eller, om han ei kan haves, da hvor saadaut er muligt, en anden examineret Chirurg, dog ei den, som har havt Obducenden under Cuur i sammes dødelige Tilfælde, med mindre ingen anden Chirurg dertil skulle kunde erholdes.

§. 12.

Alle saadanne legale Obductionsforretninger foretages i Overværelse af Øvrigheden, Gierningsmanden (naar denne, i Tilfælde af Mord eller Voldsomhed, haves) og den Læge, som har havt den Afdøde under Cuur. Dersom flere Læger ere tilstede, skal den, som ikke obducerer, derved have nøie Tilsyn, baade at alle Legemets Dele, efter Omstændighederne, tilbørligen blive undersøgte, saa og at der ikke ved uagtsom Section skeer saa-

danne Læsioner, som kunde gjøre Visum repertum tvivlsomt.

Især maae ikke, hvor der er nogen Tvivl om Dødsmaaden, undlades at eftersøge alle Legemets Cavitæter, og, foruden disse, placenta og funiculus hos Nyfødte, naar de kunne haves.

§. 13.

I Formodning af Forgiftelse maae Districts-Chirurgen ei allene nøie examinere læsionem ventriculi og intestinorum, men ogsaa contenta ventriculi og alle øvrige Dele, hvor Giften muelig en kunde være anbragt, og med bekjendte videnskabelige Forsøg forvisse sig om den tilstedeværende Gift og sammes Beskaffenhed, hvortil, om han finder det fornødent, kan reqvireres Apothekerens eller en bekjendt Chemici Medvirkning.

Kan bemeldte chemiske Undersøgelse ikke skee strax ved, eller efter, Obductionen, bør de forefundne mistænkelige Substantser kommes i et reent Kar, som vel tilproppes eller tilbindes med en Blære, og derefter forseigles af Physicus, Districts-Chirurgen og Rettensbetjente. Naar den videre chemiske Undersøgelse skal foretages, som bør skee saasnart som mueligt, tilsiges Vedkommende, og bemeldte Kar aabnes i deres Overværelse, og, naar noget af dette giftige Contentum efter anstillet Prøve er tilovers, da maae samme strax i Vidners Overværelse optages i et passende Kar, og med Physici og Chirurgens Seigl forsynes, for derefter i Retten at fremstilles som Corpus delicti.

§. 14.

Alt det, som ved Obductionen bemærkes, dicteres strax af Obducenterne til Nedskrivelse, saaledes at intet deri behøves forandret, og Rigtigheden deraf attesteres af de tilstedeværende Vedkommende ved deres Underskrivt. Bemeldte Beskrivelse bør nøiagtigen følges i Visum repertum, og af samme igjen uddrages Conclusum, som af Physico eller Chirurgen, saafnart mueligt, tilligemed Paategning af de lægekyndige Assistenter, om saadanne ere tilstede, indsendes til vedkommende Øvrighed. Men, skulde Physicus eller Districts-Chirurgen, naar han forestaaer Obductionen, i visse betydelige Tilfælde, som kunne gjelde Livs-Straf, finde Sagen tvivlsom, da bør han foranledige, at dette Visum repertum fra Retten sendes til Vort Sundheds-Collegii Betænkning.

Pligter i Henseende til Apothekere og Medicamenter.

§. 15.

I det mindste een Gang om Aaret, endog uden foregaaende Anmeldelse for Apothekeren, maae Districts-Chirurgen visitere Apotheket, hvor noget Apothek er i hans Embeds-District. Endskjønt disse Visitationer skulle af ham, efter Anmeldelse til Physicus, foretages i Forening med denne, saa, da Physicus, naar Apotheket ligger meget fjernt fra hans Boepæl, maae indskrænke sine Visitationer af et saadant Apothek til hvert andet eller tredie Aar, kan Districts-Chirurgen, i Tilfælde heraf, foretage

de øvrige Visitationer uden at Physicus er nærværende.

Ved denne Forretning skal efterfees, baade om der haves tilstrækkeligt Forraad af Medicamenter, og om disse have tilbørlig Godhed, samt om den behørige Medicinal-Vægt og Maal er tilstede; ligesom ogsaa efterfees og gjennemgaaes den ved Forordningen af 1ste April 1796 befalede Bog over udleverede Gifter, hvilken de ved deres Underskrivt bevidne at have revideret Fremdeles skal ved Visitationen, i Følge af Vort Cancellies Circulair-Skrivelse af 1ste Marts 1806, paasees, at ethvert Glas og enhver Krukke, Skuffe m. v. i Officinerne er forsynet med dobbelte Navne, nemlig: baade de gamle forhen brugte, og de nyere Navne, som den gjeldende Pharmacopoea danica indeholder, saavelsom og, at ethvert Apothek er forsynet med fornødent Laboratorium.

Ved saadan Visitation skal den nærmeste Overøvrighed, eller en af denne beordret Sysselmand være tilstede, ligesom og dertil indbydes andre paa Stedet practicerende Læger. Om Apothekets befundne Tilstand og Visitationens Tid give de Apothekeren skrivtlig Attest, som underskrives tillige af den tilstedeværende Øvrigheds-Person. Skulde nogen Mangel befindes, maae de minde Apothekeren om sammes Forbedring; men, skulde disse Mangler være betydelige og Apothekets Tilstand saadan, at man ei kunde formode Forbedring, gjør Physicus, om han er tilstede, eller, i andet Tilfælde, Districts-Chirurgen strax Anmeldelse derom til Overøvrigheden og til Vort Sundheds-Colle-

gium. I sidste Tilfælde maae tillige gjøres Anmeldelse om Sagen til Physicus.

§. 16.

Districts-Chirurgen maae, ligesom Physicus, vaage over: at Medicamenterne i Apotheket, hvis noget ligger i hans Districts-Chirurgicat, sælges til vedbørlig Priis, og efter den for Island gjeldende Medicinal-Taxt, samt de Forandringer, som ved Vort Sundheds-Collegium foranstaltes. Skulde nogen finde sig misfornøjet med Apotheketss Medicament-Priser, saa er det Chirurgens Pligt at modtage saadanne Klager, undersøge dem, og, om de findes grundede, derom gjøre Indberetning til nærmeste Øvrighed. I de Districter derimod, hvor intet Apothek er, har Chirurgen selv, som Dispensator medicamentorum Apothekerens Pligter at iagttage.

§. 17.

Districts-Chirurgen bør, baade til Apothekernes Vedligeholdelse og Publici Sikkerhed, saameget som mueligt, sørge for, at ingen Uberettiget, enten der hvor han boer, eller paa noget andet Sted under hans Districts-Chirurgicat, hvor enten ingen Physicus (hvem denne Pligt ellers er paalagt) har sin Boepæl, eller som ere ham nærmere end de ere Physicus, driver nogen Handel med Medicamenter og Gifter. Bliver han herom underrettet, enten fra Apothekeren eller paa anden Maade, da maae han paa de Steder, hvor Physicus boer, melde dette til ham, men, hvor dette ikke

er Tilfældet, henvende sig til vedkommende Øvrighed, som skal være forpligtet til, at befordre Angivelsens Undersøgelse ved Physicus, og, naar samme befindes rigtig, da at foranstalte den i slig Fald anordnede Mulct og Straf inddrevet og udført.

§. 18.

Districts-Chirurgerne paa Island, i hvis Embeds-District intet Apothek er, skulle saavel være pligtige til selv at dispensere Fattiges Medicamenter, hvilke gratis bør uddeles til de virkelig trængende Fattige, som og, at være forsynede med endeel andre Medicamenter. For de Lægemidler, Districts-Chirurgerne selv have i større Qvantiteter kjøbt paa et Apothek i Island, for at dispensere hos de Syge, skal det være dem formeent, at tage højere Betaling end den, for hvilken de Syge efter den gjeldende Taxt kunde have havt de samme Midler dispenserede fra Apotheket.

Regnskaber over gratis uddeelte Medicamenter indsendes hvert Aar til Land-Physicus.

§. 19.

I Henseende til de Medicamenter, som Districts-Chirurgen anordner paa offentlig Bekostning, maae han bruge al muelig Sparsomhed, og blandt flere lige virksomme Lægemidler vælge de mindst kostbare, samt rette sig, saavidt mueligt, efter Pharmacopoea pauperum af 20de Marts 1799, eller hvilken herefter maatte blive befalet.

§. 20.

Over alle de Syge, som Districts-Chirurgen har at behandle paa offentlig Regning, er han pligtig til, at holde Journal efter den Opgave, som ved Vort danske Cancellies Circulaire til alle Øvrighedrr under 30te Januarii 1816 er befalet. Ogsaa maae Apothekernes Medicin-Regninger, der affattes saaledes, at de til enhver Patient forbrugte Medicamenter staae sammen i en Svite i chronologisk Orden, attesteres af Vedkommende, som har skrevet Recepterne, førend disse Regninger indsendes til Revision og derefter paafølgende Udbetaling.

Pligter angaaende Gjordemodervæsenet.

§. 21.

Districts-Chirurgen skal, saa meget som mueligt, have Opsyn over Gjordemodervæsenet i hans District, og sørge for, at samme ved duelige, tilstrækkeligen oplærte og paapassende Gjordemødre forrettes, samt at disse ere forsynede med de ved Vort danske Cancellies Circulaire af 12te August 1817 bestemte Instrumenter. Paa de Steder, hvar ingen examineret Gjordemoder haves eller kan faaes, maae han give de uoplærte den fornødne Veiledning, samt befale og opmuntre dem til, at søge hans, eller andre erfarne Lægers, Raad og Veiledning, og at lade en Læge i Tide kalde til Hjelp, hvor vanskelige Fødseler indtræffe. Han skal ogsaa ved forefaldende Leiligheder have Indseende med, at de uoplærte Gjordemødre følge de,

i den, af Vort danske Cancellie i Aaret 1807 uddeelte, trykte Underretning om Behandlingsmaaden ved at bringe dødfødte Børn til Live, givne Forskrivter; og, i Tilfælde af Forsømmelse i at anvende dem, tilholde Gjordemødrene at bruge dem; eller, hvor det maatte gjøres nødigt, forklare Forskrivternes rigtige Anvendelse for dem, som maatte erfares at trænge dertil.

Skulde han befinde, at nogen udøver denne Kunst paa en skjødesløs og skadelig Maade, da maae han derom afgive Beretning til Amtmanden; ligeledes, dersom paa et eller andet Sted i hans Districts-Chirurgicat skulde findes Mangel paa Gjordemødre, maae han derom gjøre Andragende til Amtmanden, samt foreslaae de Midler, som han holder for bedst passende til, at afhjelpe saadan Mangel, ligesom han og, i begge nysnævnte Tilfælde, haver at meddele Physicus Uuderretning desangaaende.

§. 22.

Vort Cancellies Circulaire-Skrivelse af 21de September 1819, angaaende aarlige Beretninger om dødfødte Børn, holder Districts-Chirurgen sig i alle Maader efterrettelig, saavidt ham deraf maatte vedkomme. Ligesom det iøvrigt er paalagt Stifts- eller Land-Physici, at meddele Rettens Betjente, paa deres Forlangende, de i Anmeldelserne om Dødfødte grundede Spørgsmaal, naar der i denne Anledning optages Undersøgelses-Forhører, og desuden personligen at møde ved disse Forhører, naar de dertil maatte af vedkommende

Amtmand beordres, uden derfor at nyde anden Godtgiørelse end Diætpenge; saa vil de samme Forpligtelser paaligge Districts-Chirurgen der, hvor Physicus ei kan være tilstede.

Pligter i Henseende til gængse eller epidemiske og endemiske Sygdomme.

§. 23.

Dersom hidsige epidemiske Sygdomme indtræffe, saa bør han, efter Overlæg med vedkommende Amtmand, baade foreslaae og udføre de Foranstaltninger, som til slige Sygdommes Standsning og Udryddelse maatte udfordres.

§. 24.

Naar anførte Sygdomme opkomme i et District, som har sin egen ansatte Districts-Læge, saa er det vel dennes Pligt, i Forening med vedkommende Øvrighed, umiddelbart at foreslaae de fornødne Foranstaltninger derimod; men, skulde saadan Epidemie enten strax fra Begyndelsen bemærkes at være af usædvanlig og pestartig Farlighed, eller en sædvanlig og bekjendt Epidemie skulle tage betydelig Overhaand, saa maae Districts-Lægen derom give Beretning til Amtmanden og Physicus, hvilken sidste vil indsinde sig paa de angrebne Steder, paa det nøieste undersøge Sygdommen, og overlægge med Districts-Lægen, saavelsom med andre til de Syges Cuur antagne Læger samt med vedkommende Øvrighed, hvilke Forholdsregler der kunde være de bedste til Sygdommens Bestridelse;

Districts-Chirurgen maae og jevnligen henreise til de af Sygdommen angrebne Steder, for at have Opsyn med de Foranstaltninger, som gjøres mod Sygdommen; hvilket alt er i Overeensstemmelse med Forordningen 17de April 1782, hvis øvrige Bestemmelser i Henseende til epidemisk smittende Sygdomme Districts-Chirurgen nøie bør iagttage og udføre.

§. 25.

Skulde en Epidemie saa meget udbrede sig i et District, som havde sin egen Districts-Læge, at denne ei var i Stand til, eller kunde formodes, at komme alle de Syge til betimelig Hjelp, saa vil Physicus, foruden det i forrige §. omtalte almindelige Opsyn, og, saavidt som mueligt, besørge Curen hos endeel af de Syge, med mindre der er en nærmere boende Districts-Chirurg, som altsaa, med ringere Uleilighed for sig selv, og med beqvemmere Tilsyn hos de Syge, kunde give den udfordrede Bistand; og, kan paa anførte Maade ikke findes tilstrækkelig Hjelp for de Syge, da vil Physicus melde saadant til Amtmanden, for efter Muelighed at faae den fornødne Hjelp foranstaltet.

§. 26.

Skulde en usædvanlig og pestagtig Epidemie indfinde sig i Districts-Chirurgicatet, eller en bekjendt Epidemie paa en usædvanlig Maade blive overhaandtagende og haardnakket, saa maae Districts-Chirurgen give uopholdelig Indberetning til Vort Sundheds-Collegium baade om saadan Syg-

doms Beskaffenhed og formodentlige Aarsager, som og om de Midler, der allerede ere anvendte, eller kunde anvendes, til at standse og udrydde den.

§. 27.

Bemærker Districts-Chirurgen, at de Syge, som han i Districtet behandler paa offentlig Regning, enten ikke eller meget langsomt erholde deres Helbred, det være formedelst Mangel paa nødvendig Pleie, uordentlig Levemaade, uhensigtsmæssig Diæt og enten en urigtig Brug af de forordnede Medicamenter, eller disses ganske Tilsidesættelse, har han derom at afgive en skrivtlig Anmeldelse til vedkommende Amtmand og derhos tillige Forslag om, hvorledes disse Mangler bedst og meest oeconomisk kunde afhjelpes; lignende Indberetning har han til samme Tid at tilstille vedkommende Physicus.

§. 28.

I Henseende til langvarige gængse Sygdomme, saasom Fnat, Skørbug, og venerisk Syge, bør Districts-Chirurgen ei allene give passende Raad og Forslag til sammes Bestridelse, men ogsaa, for at forebygge dem, efterforske Almuens Levemaade, Vandets Beskaffenhed, de sædvanlige Fødemidler, Klædedragt, Reenlighed, og mere, hvoved han kunde opdage slige Sygdommes Aarsager, og give Vedkommende den fornødne Oplysning og Advarsel derimod. Skulde nogen betydelig Foranstaltning i slig Fald synes ham nyttig, da maae han derom indstille sin Betænkning til Am-

tet eller nærmeste Øvrighed, saavelsom gjøre Indberetning desangaaende til Physicus.

§. 29.

For at forebygge den ødelæggende Koppe-Sygdom, maae Districts-Chirurgen paa alle muelige Maader søge at fremme og udbrede Vaccinationen; han bør stedse stræbe at være forsynet med den Materie, som hertil udfordres, samt med Vaccine-Skorper; han maae ved jevnlig Oplysning om dette Middels ypperlige Nytte opmuntre til sammes Brug, samt gjøre Adgangen dertil saa let og beqvem som muligt; selv skal han være villig til at forrette den hos Almuen, for den Betaling, som Rescriptet af 18de Julii 1821 bestemmer indtil videre.

§. 30.

Skulde Districts-Chirurgen faae Underretning om, at Koppe-Sygdommen paa noget Sted i hans Chirurgicat yttrede sig, saa maae han uopholdeligen søge at forskaffe sig Kundskab, om saadan Sygdom er de virkelige Smaakopper, i hvilket Fald han maae henvende sig til vedkommende Øvrighed, for at faae Forordningen af 3die April 1810 sat i Kraft; og derhos gjøre Indberetning om Sagen til Physicus.

Forhold i Henseende til Qvaksalvere.

§. 31.

Districts-Chirurgen maae have Opsyn med, at ingen uden de, som efter anordnede Prøvelser have

erholdt Tilladelse til at udøve Lægekunsten, befatter sig med samme, hvor og naar en Læge kan haves. Han er berettiget og forpligtet til at opfordre enhver, der som Læge vil øve medicinsk eller chirurgisk Praxis i hans Chirurgicat, til at fremvise sin lovmæssige Adgang og Tilladelse dertil. Skulde nogen uden denne Rettighed drive Lægekunsten, da maae Districts-Chirurgen, naar han derom faaer Kundskab, angive saadant Qvaksalverie for vedkommende Øvrighed, fordre Sagens Undersøgelse og den Skyldiges Afstraffelse efter Forordningen af 5te September 1794.

Givet i Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn, den 25de Februarii 1824.

Under Vor Kongelige Haand og Seigl.

Frederik R.

Kaas.

Cold. Monrad. Örsted. Lassen. Lövenskiold.